

1497

Duc (PI 1)

(ALDC, IX, 2113. *Duc* [PI 1])

La primera persona del singular del present d'indicatiu del verb *dur* (< DŪCĒRE) en llat. era *DUCO* que, a través de **dugo*, per sonorització de la -c- intervocàlica, de **dug*, amb final sonora, va passar a *duc*, amb ensordiment per haver esdevingut final i que, en canvi, es manté sonora quan és intervocàlica (*duga*, *dugué*, *dugués*, etc.). Var.: *enduc* 3, forma pronominal (*m'ho enduc* 3, *me'n duc* 154); *d[ø]si* 7, de Formiguera, forma d'estructura capcinesa, amb articulació [ø] de la ū llatina (= oc. *adusi*).

Llevo, del nord-occ., i *lleve* 186, del val., són manlleus al cast.

El verb ha rebut la competència de *portar* (< PORTARE), amb variació desinencial segons els dialectes (*porto*, *porte*, *porti*, *port*; veg. mapa 1388).

Si comparem la convivència dels espais d'aquest present, *duc*,

amb les de l'infinitiu, *dur*, notem que *duc* coneix un espai d'exclusivitat més ampli que el de *porto/porte/porti/port*; de la mateixa manera que aquest es manifesta propi sobretot de l'alg. i el ross.

Per a més detalls, veg. mapa 1496.

Duc és la forma normativa des del *DOrt*, 1917, com també *porto*, tot deixant pas a *porte*, *port*, formes referendades per Fabra, 1918 (pàg. 69) i per la *GIEC* (pàg. 276) (model *canto* [*cante*, *cant*]), que afegeix *porti* (*canti*) (sept.) entre "Altres variants"; la *PEOLC Morfologia* (pàg. 25) considera *porto* (model *canto*) forma pròpia de l'àmbit general, i *porte* (*cante*) (parlars valencians), *port* (*cant*) (parlars baleàrics i alguerès) i *porti* (*canti*) (parlars rossellonesos), de l'àmbit restringit; *enduc*, des del *DG1*, 1932.

Petit Atlas Lingüístic del Domini Català © PALDC

